

Stráža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 40.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: A. Lipovšek
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Semeniška 2/II. • Tisk Jugoslov. tiskarne (J. Kramarič)

Ljubljana, 31. oktobra 1940

Leto VII — Številka 7

Stanovska misel

»Nauk in zahteva Pija XI. — izražena zlasti v okrožnici »Quadragesimo anno« — da naj se stanovsko preuredi vsa človeška družba, ... velja za vse poklice — tudi za akademske.«
Prof. E. Tomec v listu »Mi mladi borci«, št. 6. 1940.

Krščanski svet se je na novo vzdramil iz omotice liberalizma šele ob velikih okrožnicah iz druge polovice prejšnjega stoletja. Po začetnem elanu je kazalo, kako da se je po zadnji vojni zopet pričel umikati. Okrožnica Pija XI., Quadragesimo anno, je ta umik ustavila in dala znamenje za novo prenovitveno ofenzivo.

Medtem je tudi življenje samo močnejše zavpilo po pravem redu. Stanovska misel okrožnice je dobila pomočnika v razvoju gospodarskega življenja samega.

Podoba je, da so po čudnem naključju življenjskih reakcij danes šanse na strani okrožnic, pa čeprav ni skoraj nikjer videti krščanskih vladstev, ki bi politični red zavestno krojila po evangelijskih načelih.

Vendar, pazimo: liberalizem je v kljub svoji zasidranosti v človekovi egoistični strasti končno moral pasti, ker je bil politična oblika nenaravne enostranosti. Boljševizem se zviija v neprestanih notranjih krčih, ker je dopolnil zablodo liberalizma.

Ne zaigravimo stanovske misli!

Zdrknili bi hitreje navzdol ko liberalizem in boljševizem, ker življenje danes hitreje reagira ko včasih.

Stan in stanovske pristojnosti

Popularno izrazoslovje pozna več vrst stanov. Enako tudi razni sociologi. Tu ni enotnosti, ker pač družbeno življenje, ki se je zadnjih 150 let razvijalo pod vplivom liberalizma, samo ni jasno stanovsko razmejeno.

Pač pa podaja okrožnica »Quadragesimo anno« o »stanu« kot bazi za korporacijo jasen pojem:

V smislu okrožnice »Quadragesimo anno« je stan kot baza za korporacijo na istem družbenem pravilu (obrta ali katerem koli poklicu) zgrajena skupnost (Qu. a. 84).

Namen oz. naloge korporacije kot javno-pravno organizirane stanovske oblike, so v smislu okrožnice Qu. a. naslednje:

1. Da preraste razredno razklanost, ki jo je povzročil liberalni razvoj javnega in gospodarskega življenja (Qu. a. 83, 84).

2. Da uredi, organizira in usmerja anarhično družbeno gospodarstvo, ki je posledica istega liberalizma (Qu. a. 86, 89, 91 sl.).

Kdor bi hotel s stanovskimi pristojnostmi preko teh meja, je prevzel riziko, da kompromitira stanovsko misel in tistega, ki jo je pravilno poudaril.

Stan je nekaj, je mnogo, a ni vse. Pred stanom je človekova osebnost in družina, širša kot stanovi je Cerkev, je domovina, za vse stanove pa so razne javne in zasebne institucije. Domovina po svojem bistvu n. pr. ni skupek stanov in država zato ne more biti kartel korporacij. Kdor bi takó gledal in tako »reformo« pripravljaj, je grobokop stanovske misli same.

Zmotna je torej teza, da se »mora stanovsko preurediti vsa človeška družba.« To iz narave stvari ne izhaja in zato papež tega ni nikdar učil.

Prav tako je torej zmotno, če se nestrokovnjaško pribija, da »spada med neobhodne priprave za ustanovitev javnopravnih korporacij... preureditev obstoječih organizacij na stanovsko obliko, kjer to načelo ni bilo upoštevano« (prof. E. Tomec v »Mladih borcih« št. 6). Tudi to, da bi se morale vse — kakor to izhaja iz izjave prof. Tomca — zasebnopravne organizacije preurediti na stanovsko obliko, ne izhaja iz narave stvari in zato papež tega nikoli ni potrdil.

Nestanovske vrednote

Človeška oseba, družina, Cerkev, domovina, država so stvarnosti, ki se ne istovetijo s stanovi. Ali smejo n. pr. smisel za osebnostno rast in odgovornost, smisel za družino, za čutenje s Cerkvijo, za ljubezen do domovine, za predanost skupni državi itd. zase monopolizirati stanovske oblike? Saj je bila podobna monopolizacija srednjeveških korporacij njihov pogin.

Stanovske organizacije naj vzgajajo smisel za stanovsko solidarnost in pripravljajo člane, da bodo usposobljeni za izvrševanje zgoraj označenih pristojnosti javnopravnih stanovskih organizacij (korporacij).

Ne more pa se zadovoljiti niti človekova oseba, niti družina, niti Cerkev, niti domovina itd., da bi samo stanovskim grupacijam bilo izročeno oblikovanje ljudi k razumevanju in predanosti tem nestanovskim in nadstanovskim stvarnostim oz. vrednotam.

Sicer pa vidimo, da celo v državah, ki se proglašajo za korporativne in govore o »stoletju korporativizma«, ki da ga one pripravljajo, stan ni edina in še manj totalitarna organizacijska oblika, ki bi ji bilo izročeno vse družbeno zasebno-pravno in javno-pravno oblikovanje.

Posebno mladinske organizacije so načeloma nestanovske. To je tudi naravno. Saj je treba mladini privzgojiti predvsem smisel in navezanost na primarne vrednote: na Boga, na družino, na Cerkev, na domovino. Zato popolnoma razumemo, zakaj naša ZFO tako odločno varuje svoj splošni mestanovski značaj.

Še več: celo na tistih področjih, ki so bolj ali manj naravna področja stanovske pristojnosti, ni stanovskim prvinam prepuščeno popolno samovladstvo. V vsaki posamezni korporaciji, v vsakem korporativnem organu so poleg stanovskih prvin tudi neposredni predstavniki naroda in države in to celo na vodilnih položajih. Enako v višjih medstanovskih organih.

Tudi to je razumljivo, ker bi se sicer tudi novodobne stanovske tvorbe izrodile v stanovsko - interesne partikularizme, ki so v veliki meri odgovorni za razvoj srednjeveških korporacij (Qu. a. 98).

„Stanovski totalitarizem“ in mi

Strokovni, pa tudi stanovski vidik kot monopolna organizacijska oblika za »vse družabno življenje«, ki naj zaradi tega prevzame tudi vso dejavnost organizacij v družbi, bi privedel do absurda. Ali naj n. pr. tudi narodno-obrambno delo monopolno postanovimo itd.? To bi privedlo do indijskih kast, kjer smejo samo čevljarji skupaj jesti in se med seboj ženiti, kjer imajo kaste lastne templje, zabavišča itd.

Forsiranje strokovno — ali stanovsko — organizacijskih oblik preko meja njih naravnih pristojnosti pa bi bilo naravnost škodljivo posebej pri nas Slovencih, ki moramo šele betonirati v vseh slovenskih srcih živo zavest

Nedeljske misli

Vihar na morju — vihar v svetul — Mirno, v temnozelenih barvah se spreminjajoče je ležalo genezareško jezero, ko so apostoli s svojim Učenikom odpluli od brega. Ali so se fizične sile v viharju razbesnele, ali je hudobni duh razburkal valove, kratkomalo silna nevarnost je bila tu. — »On je pa spal.«

Ziva slika naših dni! Razlika je le ena. Današnji krmarji sveta in zgodovine so odrinili od pristana na široko morje, a brez Kristusa v svoji sredi. Izjavili so, da umejo brez njega krmariti, da sploh ga več ne potrebujejo, naj le mirno počiva in spi... Sredi širnega morja jih je zajel strašen vihar. Skušajo rešiti, kar se da, a niso enih misli, ni enotnega vodstva. Ladjo zagrinjajo valovi. Bodo li klicali na pomoč Njega, ki Ga niso sprejeli na ladjo? Bodo li spoznali, da brez Njega in Njegovega vodstva ni pomoči rešnje? »Gospod reši nas, utapljammo se!«

»Kaj ste boječi, maloverni?« Previdnost božja vodi usodo ladje, zgodovino narodov, življenje posameznikov. Dopusti vihar, dopusti, da valovi pluskajo v ladjo samo, kaznuje posameznike in cele narode, ki naj spoznajo in priznajo edino pot rešitve: »Gospod, reši nas!«

Gospod, kdaj boš zapovedal, naj zopet nastane velika tišina?

narodne skupnosti. Ne moremo dovolj poudariti pravilnosti besed dr. Žitka na občnem zboru ZFO, da je »skupna (torej, nestanovska)« organizacija iz načelno-vzgojnega pa tudi iz narodnega gledišča utemeljena in pri nas Slovencih nujno potrebna.

Za nas Slovence bi vsako pretirano prekomerno organizacijsko »postrokovljenje« ali »postanovljenje« pomenilo početje razkrajanja narodne skupnosti, ki je pri malih narodih še posebno važna naravna vrednota. Če pa povrhu še upoštevamo realnost sedanjih evropskih razmer, mislimo, da je nadaljnje dokazovanje v tej smeri za resne ljudi odevč.

Pa tudi Cerkev prav nič ne kaže, da bi hotela svoj cerkveni organizem in svoje cerkveno občestvo kar monopolno postrokoviti in postanoviti. Bratovščine, tretji redovi, kongregacije, cerkveno bogoslužje, krščanski nauk itd. vse to ima tudi v organizacijskem oziru na splošno nestrokovni in nestanovski značaj.

(Konec na drugi strani.)

Stan in stroka

Stan kot baza za korporacijo temelji na določenem družbenem pravilu (poklicu). Kaj pa je stroka? Stroka je tehnična prvina določenega družbenega opravila. V večini družbenih panog je več strok, ki sodelujejo pri ostvarjanju gospodarske ali negospodarske dobrine, ki ji je dotična panoga posvečena. Pojma »stanu« in »stroke« se v mnogih primerih ne krijeta. Imamo n. pr. stroko strojnikov, nimamo pa stanu (kot osnove za korporacijo) strojnikov, ker so strojniki zaposleni v najraznovrstnejših panogah in torej pripadajo različnim stanovskim (korporacijskim) skupnostim. Enako imamo stroko pravnikov, nimamo pa stanu pravnikov, ker so pravniki poklicno zaposleni v najrazličnejših panogah (v državni upravi, na sodiščih, v gospodarskih podjetjih vseh vrst, na univerzi, v denarnih zavodih itd.).

Ali pa vzemimo žurnaliste. Ti imajo vsi isto »socialno opravilo« (pisati za list). Zato so v smislu »Qu. a.« stan oziroma baza za korporacijo. Vendar pa je v okviru tega stanu zastopanih cela vrsta strok: pravniki, gospodarstveniki, teologi, literati, literarni kritiki, kulturni zgodovinarji, športni strokovnjaki itd. Ali pa odprimo vrata velikega podjetja, recimo tekstilnega. Koga vse srečamo na raznih strokovnih stopnjah njegovega organizma? Direktorja komercialista, direktorja jurista, inženirja kemika, inženirja strojnika, zdravnika, kvalificirane delavce raznih strok, strojnik, šoferje, korespondente, nekvalificirane delavce, zaposlene pri najrazličnejših opravilih.

Pa pogledimo univerzo. Vsa univerza ima isto družbeno opravilo (poklic), da daje (profesorji) oz. sprejema (slušatelji) višjo izobrazbo najrazličnejših strok. V strokovnem oziru lahko vlada med fakultetami popolna različnost (n. pr. medicina in tehnika). Pa tudi v sklopu samih fakultet je polno najrazličnejših strok. N. pr. filozofska fakulteta: prirodoslovni, jezikoslovni, matematični, kemični, filozofski itd. oddelki. Stroka ene fakultete je dostikrat bolj sorodna stroki druge fakultete, kakor pa drugim strokam svoje fakultete. Zoologija ima gotovo več sorodnosti z medicinsko somatologijo in anatomijo, kakor n. pr. s slavistiko. Različnost strok je naravni rezultat kulturnega razvoja. Ni pa naravno, temveč je posledica znanstvenega liberalizma, da razbite stroke razen rektorja in skupne uprave nimajo nobene druge skupne univerzitetne oz. akademske vezi. Od tod veliki problem sodobne univerze, o čemer bomo razpravljali drugič.

Če v zvezi z univerzo kot tako oz. akademiki sploh moremo govoriti o kakem poklicnem stanu, bi morali reči, da tvorijo akademski učitelji in akademiki skupen univerzitetni oziroma akademski stan (v srednjem veku so univerze — in ne fakultete — imele značaj korporacije), kjer vršijo vsi isto družbeno opravilo (poklic), čeprav je ta »poklic« svojevrsten. Toda v tem stanu je danes cela vrsta heterogenih strok oziroma sklopov strok (fakultete).

V tej luči se nam tudi jasneje zasveti naš konkretni društveni problem, o katerem se pravkar vodi debata: Akademski Klub Straža n. pr. je stanovsko društvo, ker je organizacijsko zgrajen na univerzitetni ozi-

roma vseakademski osnovi; tako imenovana specializirana društva (Veda, Vir, Pravda itd.) pa so po svoji organizacijski ploskvi strokovna društva, ker so zgrajena po poedinih fakultetah (n. pr. Pravda) ali pa celo po poedinih strokah iz sklopa poedine fakultete (n. pr. Ruda). Slika izgleda torej malo drugače, kakor pa jo predstavlja g. profesor Tomec.

V smislu okrožnice

Kakor torej vidimo iz življenja, dobi stroka (usposobljenost določene vrste) svoj družbeni smisel šele, ko je angažirana (zaposlena, dejavna) v smotrnem sklopu določene družbene panoge (»socialnega opravila« oziroma »stanu« kot osnove za korporacijo).

Razlikovanje med pojmom »stanu« in »stroke« je torej zelo važno, posebej še ko gre za postavljanje vidikov za stanovsko-organizacijske oblike.

Ne pravimo, da nimajo strokovne organizacije svojega pomena. Nikakor ne. Tudi je možno, da se v nekaterih primerih širina »stroke« in »stanu« (kot korporacijske osnove) krijeta.

Vendar je treba v smislu intencij okrožnice »Quadragesimo anno«, ki je temeljna listina krščansko pojmovanega korporativizma, pri organizacijskem oblikovanju takih zasebnopravnih tvorb, ki hočejo biti neka priprava na korporativizem, imeti pred očmi korporacijo. Papež namreč dobesedno pravi, da naj take svobodne organizacije »skušajo pripraviti tla za... korporacije« (Qu. a. 88). Korporacije pa ne temeljijo na skupnosti tistih, ki imajo isto strokovno usposobljenost (oz. v pogledu na akademike: isti strokovni študij), temveč ki opravljajo isto »socialno opravilo« (obrt, poklic). (Qu. a. 84.) Da »stroka« ni to, kar papež imenuje »socialno opravilo« in obratno, sledi implicitno tudi iz naslednjega:

Papež priporoča korporacije predvsem zato, da se odpravi razredna razklanost. Razredna razklanost pa sledi iz »položaja na trgu« (Qu. a. 84), ne pa iz »stroke«. Stroka je homogena. Ni pa homogenosti med različnimi skupinami različnih strok, ki sodelujejo pri istem »socialnem opravilu«. Korporacije naj vprav to solidarnost med vsemi činitelji (strokami) istega »socialnega opravila« zopet upostavijo in jamčijo.

Da papež pod pojmom »socialnega opravila« in »korporacije« ne misli »stroke« oz. »strokovne organizacije«, kakor smo jih spredaj označili, sledi tudi še iz naslednjega:

Papež za primer korporativnega reda navaja italijanski sistem. Italijanske korporacije pa so zgrajene po velikih gospodarskih in drugih panogah, ne pa po strokah. Sicer sploh ne poznamo primera, kjer bi bile korporacije organizacijsko razmejene po strokah. To bi namreč bilo nesmiselno.

Nestrokovnjaška pribijanja

Bili smo med prvimi v Sloveniji, ki smo po izidu okrožnice »Quadragesimo anno« šli na delo za popularizacijo stanovske misli. Poglejte našo prvo publikacijo (»V mlade zarje«) in šest letnikov »Straže v viharju«.

Poleg g. dr. Ahčina, prof. Gosarja in prof. dr. Aleksiča je prav iz našega kroga izšel

prvi Slovenec, ki je o vprašanju korporativne preureditve napisal obširno knjigo kot sad svojega študija o korporativizmu na katoliški univerzi v Milanu in Parizu. Drugi naši tovariši se resno bavijo s tem vprašanjem.

Od udarnih stanovskih deklamacij stanovska misel nima mnogo. Ima pa škodo, če te deklamacije diletantsko mešajo pojme »stan«, »stroka« in pod. ter so povrh še zmotno enostranske (»stanovski« monopolizem oziroma katolicizem).

»Stanovski totalitarizem« je namreč prav tako zmeta kot vse druge družbeno-reformne enostranosti.

ŠTRAJK!

Štrajk velja med delavstvom še vedno kot uspešno sredstvo v borbi za delavske pravice

Naš list je v preteklosti večkrat pokazal, kako spretno so znali komunisti na univerzi izzvati štrajk in ga narediti popularnega med akademsko mladino. Zato so zmeraj s svojo iznajdljivostjo poiskali taka pereča vprašanja, ki so zadevala slehernega, tudi nevtralnega akademika. To predvsem: plačevanje šolnine, nezadostna dotacija univerzi za knjige in učila, predvsem pa ureditev prostorov za posamezne fakultete. Kdo ne bi čutil vso težo teh vprašanj v letih od 1930 do 1935, ko niti eno vprašanje ni bilo rešeno. Toda kar je najbolj zanimivo, komunisti niso nikdar zastavili borbe tako, da bi bilo vsaj malo izgleda za ugodno rešitev. Zmeraj se je končalo tako, da je edina in uspešna poteza štrajk, ki je tedanje vlado-joče oblastnike prisilil k dejanjem. In res: Nekajkrat se je zgodilo, da je tedanji režim vrigel zaradi štrajka in temu sledečih neljubih incidentov nekaj drobtin univerzi, da je ta ogenj zadušil.

Štrajk ni na univerzi več privlačen

Čisto drugo barvo pa je dobil štrajk po letu 1938., ko je stopil v vlado sedanji prosvetni minister g. dr. Anton Korošec. Vsakemu je bilo jasno, da se ta mož ne bo pustil strahovati od štrajkujočih akademikov, niti ne rabi štrajkovnih sugestij za to, da nekaj dá slovenski univerzi. Katoliški akademiki, ki so imeli sicer tudi stike z dr. Korošcem, so seveda ubrali edino pravo pot: osebno v deputacijah in s spomenicami so voditelju slovenskega naroda razložili vse svoje želje in potrebe. Kaj kmalu so se najvažnejše potrebe naše univerze začele reševati. V proračun je bila sprejeta vsota za univerzitetno knjižnico, določil se je kredit za anatomsko predavalnico, kredit posameznim fakultetam za izpopolnitev knjižnic, kredit za novo zgradbo kemičnega in strojnega instituta ter letos končno uredba o popolni medicinski fakulteti. Jasno je, da je štrajk v tej dobi med akademiki izgubil ves smisel in pravlačnost. Nič več ni edino zveličavno sredstvo v borbi za kakršne koli pravice. Ostal je to, kar je bil ves čas njegov pravi smisel: orožje v rokah komunizma. Z razumevanjem merodajnih činiteljev je dobil svojo pravo podobo. Nikogar več na univerzi ne morete navdušiti za štrajk, nikogar več prepričati o njegovi potrebnosti.

Nikakor ne gre »stanovskega totalitarizma« naprtiti papežu.

Papež ni učil enostranskega »stanovskega totalitarizma«, temveč je zvest Tomaževi filozofiji obnovil načela organičnega krščanskega univerzalizma (občestvenosti), ki tudi stanovskim oblikam daje mesto, ki jim po naravi stvari pripada. Pa nič več.

Papež seveda tudi ni učil kake stanovske organizacijske tehnike. Papeži pač ne učijo tako spremenljivih in minljivih stvari.

Odslej bomo skrbno pazili, da g. prof. Tomec ne bo proglašal za papeško to, kar ni papeževo, temveč Tomčevo.

„Revolucionarni odbori“ med delavstvom

Ni pa tako med delavstvom. Zdi se nam, da so tu predvsem do sedaj precej grešile delavske strokovne organizacije, ki niso niti skušale prikazati delavskim masam štrajka kot nemoralnega ter uspešnega sredstva komunistov, tiste politične skupine, ki je to sredstvo postavila za prvo in najvažnejšo točko v svojih taktičnih načrtih. Štrajk so vrata za komunizem, vrata v tisto njihovo težko pričakovano stanje, revolucionarno gibanje namreč. Zato v navodilih svojim pristašem stalno govorijo o važnosti in pomenu štrajka in kar je zelo zanimivo, odbore za izvedbo štrajkov imenujejo revolucionarne odbore. Takole pravijo: »Povsod v tovarniških in predmestnih krajih ter na deželi naj se snujejo revolucionarni odbori, ki bodo vodili štrajke, protidraginsko akcijo in zbirali prispevke za interniranje. Štrajk torej morajo voditi revolucionarni odbori.

Jedro vprašanja je na oblasti

Res je pa tudi, da naši delodajalci nimajo pravega čuta za vsebino delavskih pravic. Ta čut je pri nekaterih tako daleč otopel, da jih res nobena druga stvar ne premakne iz njihovega zakrknjenega egoizma kakor štrajk, ki tudi nje same prizadene na dobičku. Tako delavci praktično doživijo, da je štrajk edino uspešno sredstvo v borbi z delodajalci. Zato od te strani ni pričakovati nobenih poboljšanj. Tu mora storiti svojo dolžnost oblast. Časi so že taki, da se ne more dovoljevati, da bi ta dva faktorja, delavci in delojemalci, sama med seboj obračunavala, če drugače ne gre, s štrajkom. Pri zadnji stavki stavbinskih delavcev je delavstvo pokazalo, da mu ni samo za štrajk in da želi urediti svoje odnose z delodajalci mirnim potom, če oblast to hoče. Tako namreč, ko je bil odstranjen prvi pritisk komunističnih agitatorjev za štrajk, so delavci prišli za delo. Obljubljeno jim je pa bilo, da bo oblast uredila in zaščitila njihove pravice. Tako je sedaj jedro vprašanja na oblasti. Če se ne bo to rešilo tako, kakor moremo objektivno presoditi, da je prav, potem bo delavstvo izgubilo vero v vsako drugo sredstvo v borbi za svoje pravice in se zateklo zopet k štrajku. Kajti težko je trditi, da se delodajalci, ki

Pozno spoznanje

„Svobodna ljubezen“ sredstvo komunistične taktike

Belgrajsko »Vreme« je prineslo članek pod naslovom »Svobodna ljubezen na naših šolah«, v katerem ugotavlja, da je glavni pomočnik tako hitrega širjenja komunizma med našim razumniškim naraščanjem materializem in nemoralna, ki ju propagirajo komunisti z vsemi, mnogokrat zelo rafiniranimi sredstvi. Naš list je že vsa leta opozarjal na ta način komunistične borbene taktike, ki smo jo zasledili tudi pri nas, opozarjal je pa tudi na edino protisredstvo, to je celotnostna verska in moralna vzgoja naše mladine.

Prinašamo glavne misli tega sestavka, da pokažemo slovenskim čitateljem, da je komunistična propaganda in borba povsod enaka in enako brezvestna, kar dokazuje na eno centralno vodstvo.

Po drugi strani nas pa veseli, da so tudi v merodajnih krogih v Belgradu in pri Srbih sploh zagledali svojega pravega nasprotnika.

Uvodoma ugotavlja člankar, da je morala današnje mladine v kritičnem stanju, ter da je prva dolžnost onih, ki nosijo odgovornost za vzgojo mladine, to so starši in vzgojitelji, da ugotovijo, kje je jedro tega zla, kajti edino poznavanje vzrokov bolezni in pravilna diagnoza moreta ozdraviti bolni organizem.

Vzroki moralnega kaosa pri naši mladini so neizbežna posledica materialistične filozofije in ideologije.

Člankar pravi nadalje:

»Ako pustimo na strani številna rafinirana sredstva, ki se jih poslužuje naša doba pri širjenju nemorale, kot so: knjige, kinematografi, gledališča itd., bomo videli, da je začetek in konec ter jedro tega zla v komunizmu in njegovi svobodni ljubezni. Po komunističnih načelih je občutek (pravilneje pojem, op. ur.) zasebne lastnine izveden iz ideje o narodnosti in družini. Da ubijejo ta občutek, je treba razrušiti nacionalizem in družino.

Razdiralne in nemoralne metode v društvih

Na naših srednjih šolah in na univerzi obstojajo organizirani komunisti, ki v svojih tajnih kroških študirajo komunistično ideologijo, še bolj pa metodo. Stremijo za tem, da se neopaženo vtihotapijo v vsa društva, z namenom, da zaokrenejo delo teh društev na levo, da ovirajo konstruktivno delo v njih, da sklepajo osebne zveze z najboljšimi delavci v teh društvih in da jih v primernem trenutku pridobijo zase.

Kakor hitro se v teh društvih usidrajo,

(Nadaljevanje).

imajo velik interes na dobičku, ne bi vdali močnemu štrajku in odrinili delavcem tudi nekaj zato, da zavarujejo svoje interese. In ravno do takega primera ne sme priti, če hočemo, da bo delavstvo dobilo pravo podobo o štrajku, ki je v svojem bistvu komunistično revolucionarno orožje.

ustanavljajo v njih svoje celice, skušajo previdno uveljavljati svoja načela in svojo literaturo. Ti komunistični agitatorji so najnevarnejši tam, kjer je odpornost mladine najšibkejša. Popolnoma odkrito in naravnost navajajo mladino na spolno razbrzdanost. Najprej pričnejo smešiti vzdržnost. Nadalje prepričujejo nepoučene, ki so jih pričeli obdelovati s svojimi metodami, da je razbrzdanost splošen pojav. Grede celo tako daleč, da dobro »izučene« komunistke zavestno zapeljujejo neizkušene in z razumskimi razlogi odpornejše mladeniče. Te »izučene« komunistke poučujejo svoje mlajše tovarišice med drugim tudi to, kako se preprečuje okužitev, spočetje in slično. Prvo pravilo je moralni padec, potem pa sledi na tem propadu temelječe izobraževanje.

Člankar slika nadalje metode komunistov pri sklepanju znanj na univerzi, kjer skušajo v predavalnicah, laboratorijih in seminarjih z nudenjem t. zv. malenkostnih uslug priti v stik z neizkušenimi tovariši. Ko pa znanje sklenejo, napeljujejo pogovore kočljive vsebine, kjer ubijajo »lažne pojme o morali, sramežljivosti in podobnih malomeščanskih zablodah.« Stalno govoričijo o škodljivosti in zastarelosti sedanjega zakona, družine in družbenih okovov, ki dušijo vsako individualno

Kdo je krivec razkroja?

Večkrat se je letos pri nas že pisalo in govorilo o prostozidarjih in o njihovem pogubnem vplivu na vse panoge človeškega udejstvovanja, zlasti na kulturno prosvetnem polju. Toda mnogo premalo ali pa sploh nič se v tej zvezi ni govorilo o židovstvu, čeravno sta ta dva pojma, prostozidarstvo in židovstvo tako tesno povezana, da jih brez škode za pravilno spoznanje sploh ne smemo ločiti enega od drugega, saj sta v svojem bistvu eno, le obraza sta dva, kakor rimski bog Janus.

Loža — sredstvo za razširjenje židovske nadvlade

Ne glede na prostozidarsko simboliko, obrednik in ideologijo, ki je vse vsaj 90 odstotkov židovskega porekla, je zgodovinsko dejstvo, da je doživela masonska misel na evropskem kontinentu in v svetu svoj silni razmah šele tedaj, ko so dobili dostop v ložo tudi »sinovi izvoljenega naroda«. Židovski trgovski duh je spoznal v loži izvrstno sredstvo za rušenje temeljev krščanskega srednjega veka, ki je v židovstvu videl svojega naravnega sovražnika in se zato skušal na razne načine pred tem sovražnikom zavarovati. Toda ker Židje niso polovičarski, z ložo niso porušili samo krščanskih temeljev človeške družbe, ampak so na ruševinah tudi zgradili materialistično urejeno družbo, ki v svojih zadnjih posledicah v vsem služi velekapitalu, in s tem posredno židovstvu, ki je lastnik mednarodnega velekapitala.

Res je, da so bili ustanovitelji prvih lož v Londonu, od koder se je začelo začetkom 18. stoletja širiti prostozidarstvo po celem svetu,

svobodo, svobodno znanstveno delo in pravico do samostojnega življenja.

Slično na srednjih šolah

Tudi pri srednješolski mladini je taktika dobro premišljena. Strogo nadzorstvo staršev nad dijakom je marsikateremu neprijetno. Zato predvsem zbujajo komunistični agitatorji pri srednješolcih zaničevanje in mržnjo do družine, češ da je to zastarela buržujska ustanova. Dobro vedo, da bi bil ves njihov trud in denarni stroški zaman, če bi bila mladina pod vplivom staršev in vzgojiteljev, zato je v njihovi taktiki prva točka: zrušenje sleherne avtoritete. In pri mladini ni nič lažje doseči, kot to, ker je v tej starosti stremenje po samostojnosti in svobodi v njej največje.

Člankar zaključuje z naslednjo mislijo: »Upravičeno vidimo, pa naj gledamo ta problem s katerega koli stališča, da sta komunizem in famozna »svobodna ljubezen« glavni vzrok vsemu nevarnemu zlu, ki vlada v naših šolah. Najbolj pa je žalostno, da ravno tiste kulturne ustanove, ki bi morale biti najmočnejše pozitivno sredstvo pri vzgoji lepih in dobrih značajev, omogočajo tako kvarno vzgojo mladine. Zato je neobhodno potrebno — in skrajni čas je — da se združijo v borbi proti tej kugi starši, internati, vzgojitelji, šola, toda z novim načinom dela tudi merodajni državni faktorji.

večinoma protestanti; toda že l. 1723, so v imenikih lože tudi židovska imena. Pod njihovim vplivom je kmalu po svojem nastanku (1717) prva velika loža v Londonu proglasila versko in državljansko enakost ter strpnost kot najvišjo dobrino človeštva. Da so bili najbolj navdušeni borci za take ideje Židje, ni nič čudnega, kajti prej so bili Židje izključeni iz krščanske družbe. Te ideje pa so jim odprle vrata v vse javne službe in zaključene kroge. V zahvalo so Židje stavili loži na razpolago svoje globoke blagajne in izvrstne mednarodne zveze in »prostozidarska«, bolj židovska misel, je začela svoj zmagoslavni pohod po celem svetu.

Prostozidarji se branijo židovskega navala — brez uspeha

Že takoj po nastanku lož, so nekateri spoznali prave cilje židovskih masonov. Že l. 1732 je n. pr. slavni ulični govornik v Londonu, Henley, srdito napadel »Židomasone«. Lože v Bordeauxu pa so l. 1750 celo prepovedale vstop v ložo tudi Židom, ki so že člani drugih lož. Z največjim uspehom so se navalu židovstva upirale lože v Prusiji. V Nemčiji so najprej prodrli Židje v hamburške lože. Pritožili so se namreč pri Velikem Orientu zoper hamburške lože, ki jih niso hotele sprejeti in te so se morale opravičiti in obljubiti, da se bodo v bodoče držale vzvišenih masonskih načel. In gotovo ni slučaj, da so ravno v Hamburgu najprej postali Židje popolnoma enakopravni ne samo pri prostozidarjih, ampak tudi v javnem življenju, in da so kmalu imeli mestno upravo v svojih rokah.

Trdovratno prodiranje Židov v lože dokazuje tudi patent velikega mojstra »Žedinjene Velike Lože« v Londonu, ki velja še sedaj kot matična loža vseh prostozidarjev, Avgusta Friderika Susseškega iz l. 1817, v katerem je ta najvišji predstavnik vseh prostozidarjev odločno obsodil ravnanje frankfurtskih bratov, ki niso hoteli sprejeti v ložo Židov.

Neprestani ukori in protesti iz Pariza, Londona in Newyorka, so prisilili k popuščanju končno tudi tri staropruske velike lože, ki so se najdalje upirale navalu židovstva.

Židje so se kmalu zavedeli, da je v napadu najboljša obramba in kmalu je v vseh ložah prevladalo načelo, da noben kristjan, ki v Židih ne vidi najsposobnejših masonskih delavcev, ne sme prestopiti praga lože. Naravno je, da je že l. 1882 neki brat Conrad zapisal (»Flamme für freie Geister«): »Izključno krščanska masonerija je nesmisel. Židje so gotovo najbolj napredna rasa na zemlji, prepojena z demokratičnim duhom, ki teži vedno za napredkom.« In v službenem Lennhoff-Posnerjevem »Internationales Freimaurer Lexicon« stoji z vso upravičenostjo zapisano na strani 81. »Antisemitizem in prostozidarstvo so v smislu (prostozidarske) Zveze nespojivi pojmi. Tudi tako zvane krščanske ustave (ki niso dovoljevale vstopa Židom, op. ur.) po svojem prvotnem smislu niso protizidovske.«

Slovenska dijaška zveza je izvedla nabiralno akcijo Slovenske Straže v Ljubljani

Nabiralno akcijo, ki jo je pokrenila Slovenska Straža, je po vseh slovenskih mestih s srednjimi šolami izvedla SDZ. Zaenkrat imamo rezultate še samo z Ljubljane. Vsi ljubljanski kroški SDZ in kat. akademska društva so kljub močnemu dežju šli požrtvovalno na delo, za katerega je potrebno precej osebne požrtvovalnosti, stanovitnosti, iniciativnosti, predvsem discipline. V tem oziru nam rezultati te nabiralne akcije nekoliko osvetlujejo nivo naših krožkov, akad. društev in posameznikov.

	v dinarjih
I. Drž. učit. šola	4400.—
II. I. drž. žen. gimn.	2877.—
III. AK Straža	2831.75
IV. I. drž. moš.	1555.—
V. Mestna ženska gimn.	1139.—
VI. Drž. kl. gimn.	1132.25
VII. IV. drž. moš.	700.—
VIII. DSKA Savica	536.—
IX. Urš. učit.	479.—
X. II. drž. moš.	432.50
XI. III. drž. moš.	394.—
XII. SKAD Danica	310.75
XIII. II. Drž. žen. gimn.	253.—
XIV. ZDK (II. odseka)	275.25
XV. AKD Pravda	—
XVI. AKD Veda	—
XVII. Vir	—
XVIII. Kladiovo	—
XIX. Zarja	—
XX. Lipa	—
XXI. Ruda	—

Skupaj 17.315,50

Poravnajte naročnino!

Univerza

Doma

IV. redni sestanek AK Straže.

Klubovo delo prihaja v redni tek, kot smo ga člani navajeni in ga med počitnicami pogrešamo. Ves ta teden se je vršil informativni tečaj za novince, ki smo jim v večernih predavanjih govorili o zgodovini in tradiciji kluba, o njegovem ustroju ter načinu dela, posebno pa smo jim obrazložili ideološko smer.

Naš redni petkov sestanek smo začeli z molitvijo. Društveni duhovnik je spregovoril o Kristusu Kralju, čigar praznik je bil v nedeljo. Prikazal je našega najvišjega Kralja in njegovo kraljestvo.

Glavni predavatelj je bil g. minister dr. Franc Kulovec, ki nam je v izčrpnem predavanju prikazal naš notranjepolitični razvoj in sedanji položaj. Poanta njegovega govora je bila: načela v politiki. G. minister nam je razbistril marsikateri pojem ter nam pokazal pravilno razmerje med načeli in življenjsko realnostjo, katere pravilno razumevanje nam bo dragocen vodnik v življenju.

Nato smo skupno zmolili žalostni del rožnega venca (ki ga molimo vsak dan v mesecu oktobru) in zaključili sestanek s pesmijo Povsod Boga.

Univerza. Življenje na naši univerzi prihaja v svoj normalni in ustaljeni tek. Predavalnice so dobro obiskovane, posebno pa tiste, v katerih se vršijo predavanja za »bruce«, ki to stvar še najbolj temeljito in resno opravljajo. Vendar pa bo tudi marsikateri izmed teh pridnih in rednih obiskovalcev gotovo postal sčasoma enak tistim, ki vidijo profesorja dvakrat v enem semestru, to je pri pobiranju podpisov za inskripcijo in za frekvenco, ali pa bodo še to dali opraviti svojim pridnejšim tovarišem. — Akademsko društva so tudi pričela s svojim delom. Eno izmed njih, ki se diči z zanj skoraj preveč lepim imenom »Jugoslavija«, je že imelo svoj občni

zbor, pa tudi volitve. Bratci iste ali slične baže pa so se med seboj sporekli in prišlo je do srditega bojnega glasovanja. Eni pravijo, da so za načrtno gospodarstvo, drugi pa za svobodno, drugače pa so oboji liberalci. Baje so eni nekoliko manj proti sodelovanju s komunisti kot drugi. Tisti, ki so propadli, na čelu z možem, ki ima največ semestrov na naši univerzi (vsaj na tem polju nesporno prvači), bodo ustanovili svoje društvo.

Krožijo vesti, da se levičarsko gnezdo »Slovenski klub« (ali ni škoda za lepe besede »slovenski« v njihovih umazanih rokah) ne počuti baš preveč dobro. Ima preveč izrazito rdečega balasta, ki ga utegne zadušiti, če ga ne bo pravočasno odvrget, kar pa odkrito dvomimo, ker bi potem skoraj nič ne ostalo. Sicer bi pa, objektivno vzeto, njegov neslavni konec ne bil nikaka škoda.

Drugod

NA BELGRAJSKI UNIVERZI SE LEVIČARJI BORIJO ZA RED IN SVOBODO ZNANOSTI.

Napotil sem se proti dekanatu. Na stopnicah me ustavi kolega. Pomoli mi pod nos nabiralnik večje vrste. »Za bolne tovariše.« Komaj sem se ga rešil s primernim, a resničnim izgovorom, namreč, da nimam nič. Nisem še naredil dva koraka, ko mi zastavi pot kolegica z istim namenom. »Za tovariše v ječah — španske bojevnike...«, jezik ji je tekel izredno dobro.

»Nič ni dall« sem še slišal za seboj ter pospešil korake, da ne bi bil preveč izpostavljen njihovemu opazovanju.

Prišli so dnevi predavanj. Slovesni občutki so me navdajali, ko sem se približeval »Amfiteatru«. Mogočna zgradba je bila popolnoma obkoljena od množice akademikov. V avli sem zavil na levo. Hotel sem po stopnicah navzgor, kar mi prileti v tistem trenutku v nasprotni smeri pod noge nekaj velikega, črnega. Malo čuden sprejem. Kolega na tleh se je

gačno taktiko, če hočem uspeti. Opazil sem, da mi ljudje, videč moj nabiralnik, izkazujejo posebno spoštovanje na ta način, da se mi izogibajo v velikem loku. Nabiralnik in roke sem dal v žep (da si jih nekoliko ugrejem), kadar pa sem se približal mimoidočemu v neposredno bližino, sem z naglo kretnjo pomolil nabiralnik in avtomatično začel že dobro naučeni stavek. In videl sem, da sem večkrat uspel. Trda koža je dobra lastnost v življenju.

Na svojem pohajkovanju sem srečal tudi mnogo sotrpinov, ki so z ustnicami, posineli od mraza in z nabiralniki v premrlih rokah »napadali« mimoidoče. Obredel sem že lepo število ulic, ki so bile precej prazne zaradi dežja. Tudi meni je večkrat curnila voda za vrat. Zelodec me je pričel opominjati, da čas teče. Nameril sem korak proti središču mesta, saj tam mora biti veliko ljudi, kajti nedeljska promenada je za mnoge obligatna stvar in upal sem, da bom tam napolnil nabiralnik. »Napadal sem« vseprek, včasih mi je uspelo, mnogokrat pa sem slišal za seboj pikro opazko, da bi se najraje obrnil in vrget »duhovitežu« nabiralnik v obraz, da bi imel lepoteč spominček za vse žive dni.

hitro pobral. Obrnil sem se k njemu. »Kaj to pomeni?« je še stisnil skozi zobe in krepko zaklel, opotekajoč se hitro skozi vrata. Razumel sem vse.

Nisem vedel, kam naj se obrnem. Zdelo se mi je, da bi bilo najbolje počakati na mestu, kajti iz dvorane je prihajalo divje vpitje, podobno rjovenju pomešano s posameznimi vzkliki in ploskanjem. Čez nekaj časa so začeli prihajati po stopnicah tovariši. Prerivanje me je zaneslo na dvorišče, kjer sem se nekoliko osvobodil gneče, da sem mogel samostojno odločati svoje kretnje. Ura je bila 12 in predavanje je bilo končano.

Od 5—7 popoldne smo imeli kemijo. Dvorana Amfiteatra je bila nabito polna. Zvočnik je zapel in pred mizo je stopil »kolega«. Z veliko govorniško izvežbanostjo je začel o bandi, plačancih, terorju, mučenikih, na dolgo in široko se je z ognjevitimi besedami zavzemal za »slobodu nauke«, za zaščito naših mladih kolegov, za viteško borbo »protiv lopova i policajaca« na univerzi. Besede »potuci« in »izbaciti« so se pogosto slišale. Govoril je o velikih uspehih in zaslugah naših (!) društev (seveda so vse v rdečih rokah) za red in varnost naših mladih kolegov... Nenadoma so se mase pri vratih zivahneje razgibale, zapele so pesti, padali so udarci, ki so jih spremljale zabeljene kletvice, ki so vrele naravnost iz src »nesebično hrepenečih po čisti in pravi kulturi«. Zborovanje za red in varnost se je zaključilo s streli in klicanjem na pomoč.

Drugi dan mi je pripovedoval tovariš, ki je odnesel le par poštenih bunk in bil obvezan samo po glavi in roki, da od dvajsetih, ki so v nekem konviktu, ležijo trije in le pet se jih še upa na predavanja, ki so pod nadzorstvom in varnostjo pobornikov za »red in svobodo«.

Taka so bila predavanja v Amfiteatru, še hujske je bilo na tehniki, da ne govorimo o pravni fakulteti.

Poborniki za »slobodu nauke i reda« na univerzi so dosegli uspeh. Nekaj tovarišev je dobilo bolezenski dopust, za druge so se pa še isti večer pojavili beli listki, ki določajo počitnice do petega novembra.

V centru je bilo vse živo. Dež je ponehal in ščurki so lezli na svetlo.

Pripravim se na »napad«, veseleč se obilne žetve, toda le redki dinarji mi padejo v nabiralnik.

Iz slaščičarne se prikaže mlada »dama« in zapira denarnico. Vljudno se namenim proti njej. Nabiralnik imam pripravljen za hrbotom. Tik pred njo sem. Naklonjeno se mi nasmehne. Ze sem se razveselil novega dinarja. Nagovorim jo in pokažem nabiralnik. Tedaj pa je nastopil nepričakovan preokret. Nevšečno se namrdne: »Ah to ste hoteli, nimam nič za take reči.« Smehlaj se je umaknil jezi, stresla je glavo in odšla kot našopirjen pav. Nisem se mogel premagati, da se ne bi zasmel: »Gos bedasta«.

Napotil sem se dalje. Ljudje s tipičnim meščanskim izrazom imajo neverjetno trdo kožo. »Napadaš« ga kakor hočeš, pa ti uide. Dinarčki so postajali vedno redkejši in slabe volje sem postajal.

Tu promenira ljubljanska »zlata mladina«, dasi bi o zlatu, posebno v njihovih srcih, pa mnogokrat tudi v denarnicah, težko govoril, in jaz sem vedno bil mnenja, da ni vse zlato,

Srednja šola

AKADEMIJA KROŽKA SDZ V NOVEM MESTU

Krožek SDZ na drž. realni gimnaziji v Novem mestu je v soboto dne 19. oktobra prvič stopil pred javnost. Študentje ob Krki so pokazali kaj zmorejo.

Po uvodni recitaciji Krekove »Slovenec — Čehu« je poglavar krožka, sedmošolec Šutej Jože, v lepo zasnovanem govoru seznanil občinstvo z nameni in delom SDZ. Člani krožkovega kvinteta so zapeli dve pesmi.

Za rajanjem, ki so ga uspešno izvajale članice nižješolke, je nastopila telovadna vrsta. Višek je dosegla akademija s prizorom iz Desetega brata: V krčmi. Neprekosljiv je bil petošolec Legan, ki je v pristnem dolenskem dialektu prikazal Jurčičevega Krjavlja.

Članice višješolke so izvajale ritmične vaje, ki jih je sestavila članica krožka tov. Jelka Skebetova.

Za temi je strumno prikoralala telovadna vrsta, ki je nastopila na bradlji.

Zopet so nastopile članice višje gimnazije in skladno izvajale rajanje.

Kot zadnja točka so bile na sporedu vaje na drogu. Z državno himno je bila lepa akademija zaključena.

Akademija je pokazala smotrno delo članov in članic SDZ. Vso prireditev so izvedli dijaki sami in dokazali močno voljo do napredka. Iz akademije je dihala živahna, toda tudi resna mladost.

Opozarjamo Vas

na aktualno knjigo dr. Žebota:

„Korporativno narodno gospodarstvo“

Založila Mohorjeva družba

Z nabiralnikom v roki v dežju po ljubljanskih ulicah...

Z nabiralnikom v eni, z značkami v drugi roki, s klobukom pa po strani, z zavihanim ovratnikom, pa gremo v dež in blato.

Odkaljal sem se in vljudno pomolil nabiralnik prvemu gospodu, ki mi je prišel nasproti. Zunanost je kazala, da je za številčni izraz njegove plače potrebno gotovo število s štirimi ničlami, kajti mož je pravkar stopil iz velike limuzine.

»Prosim dinarček za severno mejo...« Možak me s pogledom premeri od pet do glave, pa nejevoljno odkima: »Aha, za farje ne damo nič,« me krepko odrine in odide z majestetičnim korakom v kavarno. Torej nič za začetek. Toda mi se ne damo. Vztrajno sem molil svoj nabiralnik mimoidočim, ki so pravkar prihajali od maše. Dinarček za dinarčkom je cinkljal v nabiralnik. Z vsakim dinarčkom sem postajal veselejši. Ljudje so se razšli, pa sem jo mahnil nekoliko po ulicah, da se ugrejem v noge, ker podplati so tenki in, da rabim fizikalni izraz, nekoliko »ozmotični«.

Uvidel sem, da moram ubrati nekoliko dru-

kar se na zunaj sveti. Izkusil sem po nekaj neuspehih »napadih«, da ima ta pasma in to oba spola, naravnost slonovsko kožo, četudi so roke nežne in lepo negovane. Eden izmed njih je celo skušal dokazati svojo dobro vzgojo na ta način, da mi je podstavil nogo. Sicer sem nakano pravočasno izpregledal, stopil mu na nogo, da je mladenič siknil kletvico skozi zobe in odjadral dalje.

Bil sem že kar jezen. Napotil sem se proti Akademskemu domu, da oddam svoje breme. Že sem hotel spraviti nabiralnik v žep, kar me ustavi postarna ženica: »Gospod, prodajte mi tisto značko, koliko pa stane?«

Pričrdim ji znak na plašč ter ji razložim, da naj prispeva kolikor hoče, čim več da, bolje je. Ženica pa seže v denarnico in pravi: »Lepo je od vas, fantje, da za našo obmejno decobnabirate, tudi jaz sem na severni meji rojena, pa vem, kaka revščina vlada tam. Bog vam bo poplačal vašo požrtvovalnost, saj ti siromaki vam je ne morejo.«

Nisem mogel spraviti besede iz sebe. Poklonil sem se ji in odšel.

In ni mi bilo žal, da sem nabiral.